

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 465/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného PESCHLOVÁ PODHORSKÁ advokátskou kanceláriou, s. r. o., Bajkalská 2D, Bratislava, IČO 47 250 747, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. B1-3P/15/2015 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I pod sp. zn. 3P/15/2015) v časti rozhodovania o sťažnostiach proti uzneseniam Mestského súdu Bratislava II č. k. B1-3P/15/2015-700 a č. k. B1-3P/15/2015-702 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 21. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava II (ďalej len „mestský súd“) v konaní sp. zn. B1-3P/15/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v časti rozhodovania o sťažnosti podanej proti uzneseniam mestského súdu č. k. B1-3P/15/2015-700 (ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 2109/2023) a č. k. B1-3P/15/2015-702 (ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 2110/2023). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal mu v oboch prípadoch primerané finančné zadosťučinenie v sume po 6 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 2109/2023 a sp. zn. Rvp 2110/2023 boli spojené na ďalšie konanie uznesením pléna ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 22/2023-6 zo 6. septembra 2023.
3. Z ústavných sťažností vyplýva, že v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti [REDACTED] a [REDACTED] v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv bolo bývalej právnej zástupkyňi sťažovateľa – otca maloletých doručené uznesenie č. k. 3P/15/2015-700 z 12. mája 2017 (ďalej aj „uznesenie 1“), v zmysle ktorého Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozhodol, že súdnemu znalcovi priznáva odmenu za vypracovanie doplňujúcich otázok k znaleckému posudku vo výške 5,84 eur a uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť na účet znalca túto sumu. Súčasne jej bolo doručené uznesenie č. k. 3P/15/2015-702 z 12. mája 2017 (ďalej aj „uznesenie 2“), v zmysle ktorého okresný súd priznal súdnemu znalcovi odmenu za výpoveď na pojednávaní 14. septembra 2016 vo výške 66,40 eur, rovnako uložil povinnosť sťažovateľovi zaplatiť na účet znalca doplatok preddavku vo výške 66,40 eur.
4. Sťažovateľ podal proti obom uzneseniam sťažnosti 6. júna 2017, v ktorých namietal rozpor so zákonom a navrhol, aby boli tieto zrušené.
5. Sťažovateľ následne podal 16. marca 2023 sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu, namietajúc, že uznesenie 1, ako aj uznesenie 2 neboli vydané v súlade so zákonom. Obe sťažnosti boli vybavené predsedom okresného súdu formou upovedomenia o spôsobe vybavenia sťažnosti č. k. 1SprV/194/2023 z 3. mája 2023, konštatujúc ich neprípustnosť, pretože smerovali výlučne proti procesnému postupu súdu, a to nesprávnemu vyznačeniu právoplatnosti na procesných rozhodnutiach a nekonaniu sudcu vo vzťahu k sťažnosti smerujúcej proti týmto procesným rozhodnutiam, ktoré nemajú vplyv na vedenie súdneho konania, o ktorých môže súd rozhodnúť kedykoľvek počas konania, a preto v tomto smere ide o súdom zvolený procesný postup.
6. Sťažovateľ doručil Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom okresného súdu z dôvodu, že podľa jeho názoru nebola riadne vybavená. Predseda krajského súdu po prešetrení všetkých uvedených skutočností v odpovedi č. k. 1Spr/151/2023 z 23. júna 2023 konštatoval, že žiadosť sťažovateľa o prešetrenie vybavenia sťažnosti nie je opodstatnená, poukazujúc na oprávnenia predsedu súdu, v zmysle ktorých nie je predseda súdu oprávnený akokoľvek zasahovať do konkrétneho procesného postupu a rozhodovacej činnosti v individuálnej právnej veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Argumentáciu predsedu okresného súdu spočívajúcu v názore, že súd môže kedykoľvek o sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu 1, ako aj uzneseniu 2 rozhodnúť, keďže ide len o procesné rozhodnutie, považuje sťažovateľ pri zohľadnení celkovej dĺžky rozhodovacieho procesu okresného súdu o sťažnosti za priečiace sa zásade právnej istoty. Účelom vybavovania sťažnosti predsedom súdu je predsa zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní, a najmä odstrániť takto zistené nedostatky.
8. Sťažovateľ je toho názoru, že súd má povinnosť rozhodnúť o trovách konania v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prietahov, a tak sa takáto povinnosť vzťahuje aj na rozhodovanie o podanej sťažnosti proti rozhodnutiu o trovách znalca bez relevancie k procesnej povahe

rozhodnutia. Odôvodnenie predsedu okresného súdu vedie k aplikácii premisy, že účastník konania sa nikdy nedokáže domôcť ochrany svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov pomocou uplatnenia sťažnosti predsedovi príslušného súdu.

9. Pre posúdenie primeranosti trvania napadnutého konania, vychádzajúc z kritérií ustálených Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), sťažovateľ uviedol, že pokiaľ ide o kritérium „zložitosti veci“, v danom prípade ide o konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o sťažnosti proti rozhodnutiam o priznaní trov znalcovi. Nejde teda o neštandardnú vec, ako ani o právne a skutkovo zložitú vec. Z ústavnoprávneho hľadiska je obdobie 5 rokov pri rozhodovaní súdu o nekomplikovanej veci, akou je sťažnosť proti rozhodnutiu o trovách znalca, neakceptovateľné, neospravedlňiteľné a zároveň neudržateľné.

10. Sťažovateľ zastáva názor, že bol počas celého konania aktívny, a to prostredníctvom svojho právneho zástupcu, pričom jeho procesná aktivita nemala žiadnu príčinnú súvislosť s celkovou dĺžkou konania. Sťažovateľ preto považuje nečinnosť okresného súdu (v súčasnosti mestského súdu) za výlučný dôvod vzniku zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

11. Zo súdneho spisu je zrejmé, že o sťažnostiach proti uzneseniu 1, ako aj uzneseniu 2 nebolo dosiaľ príslušným súdom rozhodnuté. Napriek tomu v súdnom spise na založenom vyhotovení uznesenia 1 bola vyznačená právoplatnosť 6. júna 2017. Rozhodnutia súdu týkajúce sa sťažností sa v danom spise nenachádzajú a sťažovateľovi nikdy neboli doručené. Uznesenie 1 sa stalo právoplatným *contra legem* a súčasne došlo k neprimeranému zásahu do práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

12. Neprimeraná dĺžka napadnutého konania zapríčinená nehospodárnym a neefektívnym postupom zákonnej sudkyne a existencia neprimeraných a zbytočných prietáhov bola potvrdená aj nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 406/2020-53, ako aj zo strany ESLP.

13. Podľa sťažovateľa je evidentné, že zákonná sudkyňa vo veci účelovo nerozhoduje, čo sa týka sťažnosti podanej proti obom rozhodnutiam o odmene znalca, pričom takýto prístup je prejavom jej vnútorného presvedčenia vo vzťahu k osobe sťažovateľa, ktorý mnohokrát namietal jej zaujatosť.

14. Sťažovateľ, poukazujúc na celkovú dĺžku trvania napadnutého konania (viac ako 5 rokov), považuje túto za neprimerane dlhú, porušujúcu zákaz zásady „*denegationis iustitiae*“.

15. Sťažovateľ vo vzťahu k nezákonnému vyznačeniu právoplatnosti uviedol, že takéto konanie, keď bola bez splnenia zákonných podmienok vyznačená právoplatnosť na rozhodnutí, a teda súd týmto bezdôvodne odmietol konať vo veci, predstavuje postup v rozpore so zásadou zákazu „*denegatio iustitiae*“, ktorým dochádza k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-3P/15/2015 v časti rozhodovania o sťažnostiach sťažovateľa podaných proti uzneseniam mestského súdu č. k. B1-3P/15/2015-700 z 12. mája 2017 a č. k. B1-3P/15/2015-702 z 12. mája 2017, ktorými bola priznaná odmena súdom

ustanovenému znalcovi. Súčasne sťažovateľ namieta porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočívajúce v nerozhodnutí o jeho sťažnostiach, ako aj v nesprávnom vyznačení právoplatnosti na uznesení 1.

17. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa opakovane domáhal vyslovenia porušenia svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Nálezom č. k. II. ÚS 140/2019 z 22. októbra 2019 ústavný súd jeho sťažnosti nevyhovel, nálezom č. k. II. ÚS 406/2020 z 28. januára 2021 ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa a jeho maloletých dcér na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (okrem iného) postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, maloletým sťažovateľkám priznal finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

18. Ústavný súd uvádza, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

19. Ústavný súd taktiež považuje za potrebné dodať, že pri hodnotení možných prietáhov v postupe všeobecného súdu pri rozhodovaní o trovách konania (v danom prípade odmene znalca, ktorú bol zaviazaný uhradiť sťažovateľ) opakovane konštatuje, že rozhodovanie o trovách konania z hľadiska jeho povahy nemožno považovať za vec, resp. záležitosť podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v pravom slova zmysle, hoci tvorí integrálnu súčasť civilného súdneho konania. Z uvedeného podľa názoru ústavného súdu tiež vyplýva, že nemožno pripisovať rovnakú dôležitosť z hľadiska poskytovania ochrany pred zbytočnými prietahmi pri rozhodovaní o merite veci ako v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania (m. m. IV. ÚS 2/2019, I. ÚS 140/2021). Je všeobecne známou skutočnosťou, že rozhodovanie o výške trov konania je podružnou (parciálnou) agendou všeobecného súdu.

20. Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva zdĺhavým konaním súdov zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

21. Ústavný súd opakovane podotýka, že z jeho judikatúry vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie uvedených práv sťažovateľa (III. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 375/08). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“, nevyslovil porušenie uvedených práv sťažovateľa

(napr. II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovet (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

22. Z chronológie procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktorá je súčasťou spisu ústavného súdu vedeného pod sp. zn. II. ÚS 140/2019, vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu 1 a uzneseniu 2 sťažnosti v roku 2017, preto treba súhlasiť so sťažovateľom v tej časti jeho argumentácie, podľa ktorej postup okresného súdu, ktorý dosiaľ nerozhodol o sťažnostiach sťažovateľa proti rozhodnutiam o odmene znalca v rámci napadnutého konania, nie je optimálny. Na strane druhej však okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom z 5. augusta 2020 a v súčasnosti prebieha odvolacie konanie. S ohľadom na skutočnosť, že v širšom rámci sťažovateľom namietaného postupu prebieha omnoho dôležitejšie a pre sťažovateľa nepochybne oveľa významnejšie meritórne konanie (ktorého výsledkom má byť právoplatné rozhodnutie o úprave rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletým deťom), ktorého právoplatné neukončenie nie je ústavnou sťažnosťou namietané, nemožno namietaný parciálny procesný postup považovať za taký intenzívny zásah ústavnoprávnej relevancie, ktorý by bol v merite veci spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľa a predstavoval tak porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (s opätovným pripomenutím, že predlžovanie právnej neistoty sťažovateľa nenadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej ústavný súd pri svojej viazanosti rozsahom a dôvodmi podaného návrhu neskúmal).

23. Ústavný súd, berúc do úvahy povahu napadnutého konania, resp. sťažovateľom namietanej časti spočívajúcej v ne/rozhodnutí o sťažnostiach proti uzneseniam o odmene znalca a v nesprávnom vyznačení doložky právoplatnosti, skutočnosť, že spis sa aktuálne nachádza na odvolacom súde, ako aj odkazujúc na judikatúru prezentovanú v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia, hodnotí postup mestského súdu ako taký, ktorý nesignalizuje nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by bolo dôvodné deklarovať porušenie sťažovateľom uplatnených práv, teda dospieť k záveru o zbytočných priet'ahoch v postupe mestského súdu.

24. Táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

25. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nerozhodnutím o sťažnostiach sťažovateľa, ktoré vyústilo do *denegatio iustitiae*, ako aj nezákonným vyznačením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na uznesení 1, ústavný súd konštatuje, že aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019). Uvedený napadnutý postup mestského súdu (predtým okresného súdu) za taký považovať nemožno, pretože žiadnym spôsobom nie je spôsobilý ovplyvniť vedenie súdneho konania v merite veci ani postavenie sťažovateľa v konaní, a tak zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu. Okrem uvedeného po vrátení veci mestskému súdu po odvolacom konaní bude mať mestský súd vytvorený dostatočný priestor o týchto sťažnostiach rozhodnúť (i keď oneskorene) a následne opraviť i prípadné nesprávne

vyznačenie právoplatnosti a vykonateľnosti na dotknutom rozhodnutí, a preto je ústavná sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu